

ligens, korábban csillogó szemű fiatalembert, akik sokáig és keményen fáradoztak egyetemi fokozat elnyeréséért a geofizikában csak azért, hogy rájöjjenek, nehéz olyan helyet találni, ahol használni tudják különleges szaktudásukat. Még meg lehet találni ezeket az embereket a legtöbb környezetvédelmi tanácsadó cégnél, ahol geológusként dolgoznak, vagy a kormányhivatalokban, vagy visszamentek az iskolába. Nemrég az EEGS levelet kapott egy jó képzett-ségű, családott geofizikustól, aki tapasztalt geológus és aki végre első valódi geofizikai kutatását hajtja végre majdnem kilenc évvel az egyetem elvégzése után. Én magam bejegyzett hivatásos geológus (Certified Professional Geologist; BHG) vagyok, ez az általam ismert egyetlen módja annak, hogy hivatalosan elfogadtassam geofizikai (és geológiai) szakértelmemet egy országosan elismert módon.

Ennél a pontnál már gyanakodni kezdhetnek, hogy a szakértői bejegyzés és a szabványosítás ügyét próbálom felvetni. Hadd fogalmazzam meg ezt a következőképp. Jelenleg folyamatban van egy kérvényem annak elismerésére, hogy vállalatom „nem-bejegyzett vezetője” vagyok, annak érdekében, hogy egy kormányhivatal számára végzett munkákban dolgozhassak. A föld alatti tartályokra vonatkozó michigani törvény egy BHG vagy hivatásos mérnök (HM) szakértelmét kívánja meg a kutató munkához és jelentésíráshoz. Bár az a sajátos szakértelem, amelyet én elsajátítandónak kiválasztottam, minden porcikájában éppolyan szigorú, mint a mérnöki tudomány, és minden porcikájában ugyanolyan legitim tudomány, mint a geológia vagy hidrológia, ezt a szakértelmet sohasem fogják ugyanúgy megbecsülni, mivel bárki használhatja eszközeit, helyesen vagy helytelenül, ahogyan csak jónak látja, és semmiféle hivatalos és elfogadott út sincs annak bizonyítására, hogy én nem használom őket helytelenül, de annak meghatározására sem, hogy a helytelen használatnak mi a következménye.

Személyesen tanúja voltam olyasminek, amit én a geofizikai berendezések olyan mérnökök által elkövetett helytelen használatának neveznék, akik na-

gyon hozzáértők és köztiszteltetben állók, nem a tudás részükről szándékos hiánya volt az ok, hanem az, hogy a geofizikai szakma nem nyújtott segítséget és nem hozott létre működtetési szabványokat, és az egyetlen dolog, amihez fordulhatnak, a gyártók vázlatos utasításai. Számos esetben egy HM mégis végrehajthatja a kutatást az én segítségem nélkül, de ha én végzem, szükségem lenne egy HM-re, hogy aláírja, megadva ezzel a legitimitást.

Nem az a szándékom, hogy leromboljam a HM megjelölést. Valójában éppen az ellenkezője. A mérnöki egyesületek kiváló munkát végeztek szakmájuk legitimé és a HM megjelölés jelentőségteljessé és köztiszteltetben állóvá tétele érdekében, és ezt keresik is, mint a szakmán belüli megkülönböztetés jelét. És a mérnökök szabványokat dolgoztak ki az eljárásokra és számításokra, amelyeket egyetemlegesen elfogadnak. A lényeg az, hogy a geofizikusoknak ugyanilyen gyakorlatot kell kialakítaniuk, ha reménykedünk a szakma legitimé tételében és abban, hogy ellenőrizhetjük a geofizikai berendezések helyes és helytelen használatát. Senkinek sem kedvünk, ha meghátrálunk ez elől a feladat elől és azt hiszem, hogy ez a feladat nagyon is az EEGS ügye. Én arra szavazok, hogy kezdjük el a HGf megjelölés létrehozását, és dolgozzunk a szabványos működési eljárásokon. Az EEGS-nek létre kell hoznia egy Szakmai Regisztrációs és Szabvány Bizottságot a folyamat kivitelezésére, és megjegyzéseket és segítséget várok mindenkitől, aki csak olvassa ezt a cikket. Kérem, vegyék annyira komolyan ezt az életbevágóan fontos kérdést, hogy bekapcsolódnak a munkába.”

A befejező kéréseket a Magyar Geofizikusok Egyesülete nevében is megismételhetem. Érdekes lenne megismerni azok véleményét, akik már dolgoztak valamilyen szabvány alapján, segítette vagy gátolta ez a munkát. A cikkel persze vitatkozni is lehet, kifogásokat keresni és belenyugodni a megváltoztathatatlanba. De jó lenne ez nekünk?

Verő László

Magyarország ásványvagyonának nyilvántartása

Magyarországon az ásványi nyersanyagok rendszeres (évenkénti) nyilvántartása 1953, gazdasági értékelése 1970 óta folyik. (Természetesen korábban is volt ásványvagyon nyilvántartás.)

Az ásványvagyon nyilvántartás és értékelés jelenlegi feladatait a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. sz. törvény és a 132/1993. (IX. 29.) Korm. rendelet (a Magyar Geológiai Szolgálatról) szabályozza.

A Bányatörvény 25 §. (2) szerint a bányavállalkozó az ásványvagyonban bekövetkezett változásokat évente, a bányabezáráskor, illetve mező visszahagyáskor pedig a visszahagyott ásványvagyonról készített kimutatást köteles a Magyar Geológiai Szolgálatnak (továbbiakban MGSZ) megküldeni. A hi-

vatkozott Korm. rendelet 3 §. j) pontja előírja, hogy a hazai ásványi nyersanyagvagyon országos összesítése, rendszeres, mérlegszerű nyilvántartása és előzetes gazdasági értékelése az MGSZ feladata. (Ezt az MGSZ Ásványvagyon Nyilvántartási Osztálya végzi, az MGSZ Területi Hivatalainak hatékony közreműködésével.)

Munkánk során rendszeres kapcsolatban állunk a Magyar Bányászati Hivatallal (MBH).

Az ismert (kutatót, megkutatott, bányászott) 2643 db bányaterület 23,9 Mrd tonna földtani és 10,4 Mrd tonna gazdaságosan kitermelhető (ipari) ásványi nyersanyagkészlet (melynek nominált — azaz nem diszkontált — várható gazdasági eredmé-

nye, más néven in situ értéke kitermelés esetén közel 1 700 Mrd Ft) évenkénti nyilvántartásán és előzetes gazdasági értékelésén túl mérlegszerűen (ismeretességi kategóriák és gazdasági csoportosítás szerint) vezetjük az évenkénti változásokat (földtani és bányászati/termelési kutatás, termelés — mely 1993-ban 55 Mt volt —, termelési veszteség és hígulás, átszámítás, gazdasági környezetváltozás stb.).

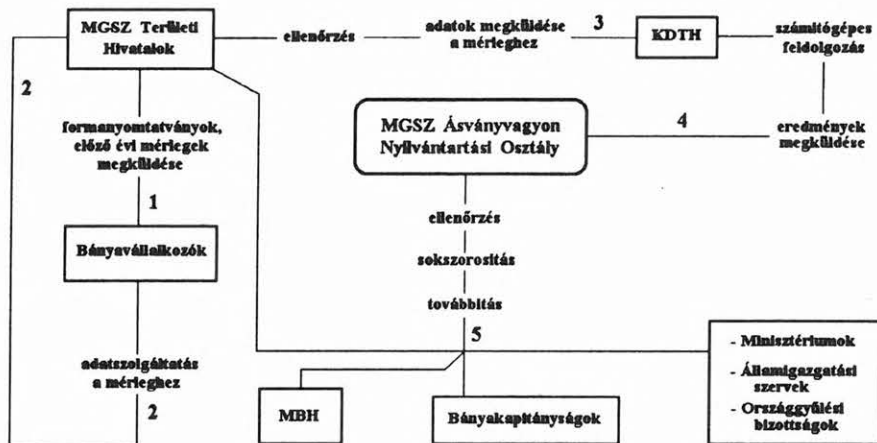
A számítógépes feldolgozás a bányavállalkozók bevallása alapján történik.

Az adatszolgáltatás és az adatforgalmazás rendjét az 1. és 2. ábra szemlélteti. A bányavállalkozók adatszolgáltatási kötelezettségüknek adatlapok kitöltésével (a HUNGALU Rt. diszketten) és megkül-

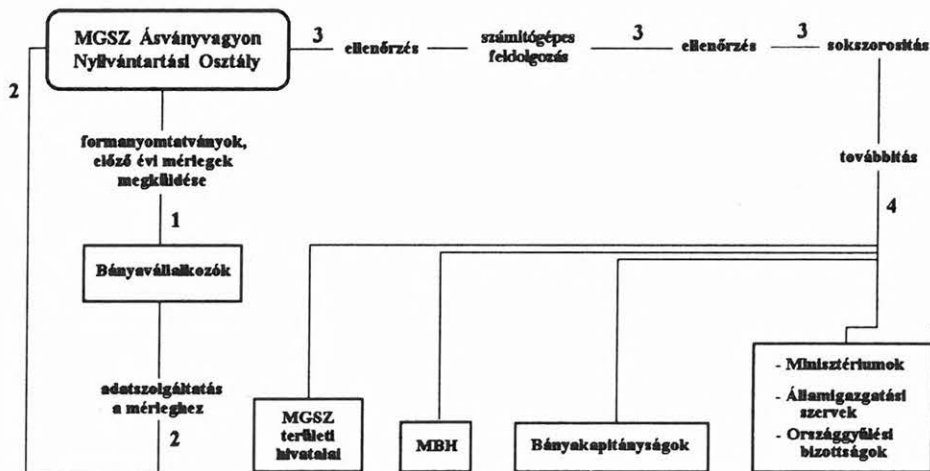
désével tesznek eleget. A nemfémek (pontosabban nem energia- és fémhordozó) ásványi nyersanyagok esetében a feldolgozás (ld. 1. ábra) az MGSZ Középdunántúli Területi Hivatalánál (KDTH), az energia- és fémhordozó nyersanyagok esetében (ld. 2. ábra) az MGSZ Ásványvagyon Nyilvántartási Osztályán történik.

A feldolgozás eredményeit megküldjük a bányavállalkozóknak, az MGSZ Területi Hivatalainak, az MBH-nak, az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumnak, valamint az illetékes szervezeteknek.

1994-ben 55 féle ásványvagyon-kötetet készítettünk közel 600 példányban. A sokféleséget az üzleti titok védelme indokolja, lelőhelyi szinten minden



1. ábra. Adatszolgáltatás, adatforgalmazás, adatkezelés. Nemfémek ásványi nyersanyagok



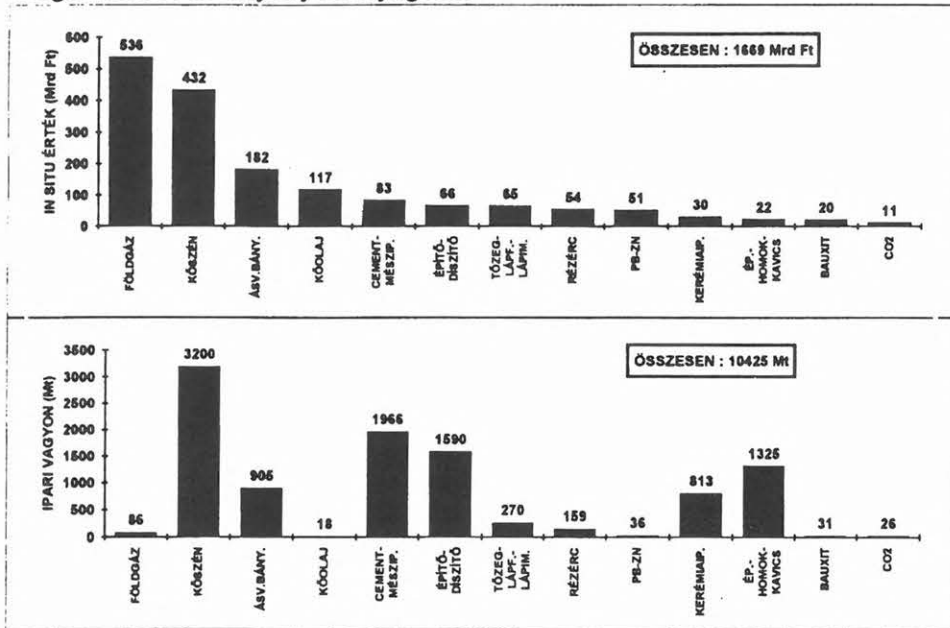
2. ábra. Adatszolgáltatás, adatforgalmazás, adatkezelés. Energia- és fémhordozó ásványi nyersanyagok

bányavállalkozó csak a saját érdekszférájába eső feldolgozott adatokat kapja meg.

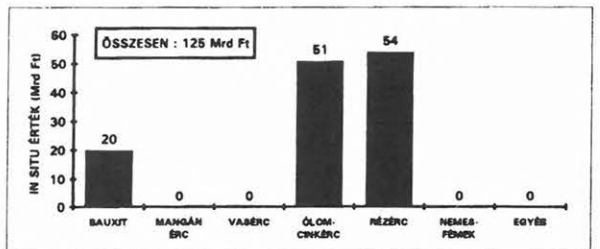
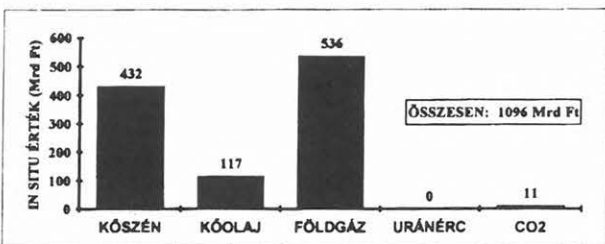
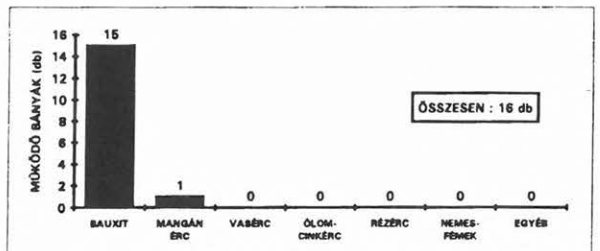
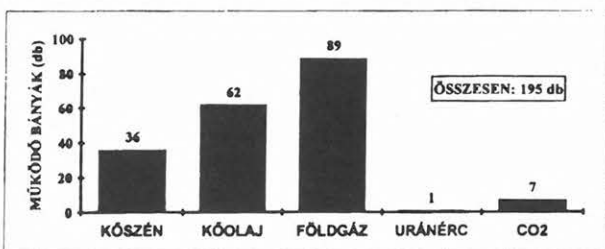
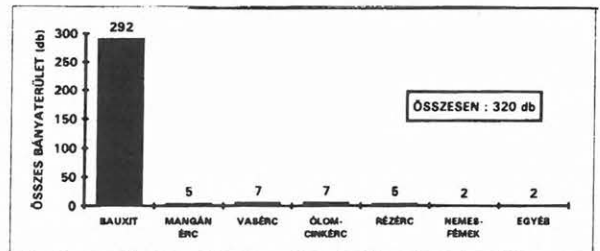
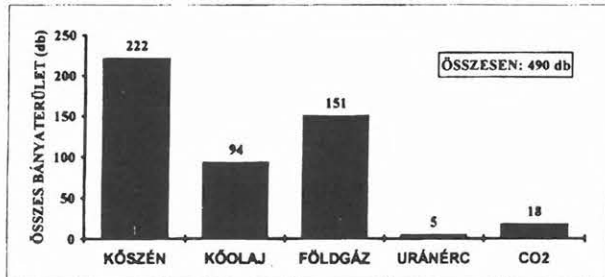
A MOL Rt. és a HUNGALU Rt. diszketten is fogadja az outputokat.

Magyarország ásványi nyersanyagvagyonának jellemző adatait a 3–7. ábrán mutatjuk be. A 3. ábra felső részén a legfontosabb ásványi nyersanyagokat

ábrázoltuk az in situ érték csökkenő sorrendjében, az ábra alsó részén pedig e nyersanyagok ipari (gazdaságosan kitermelhető) mennyiségét. Legértékesebb a földgázvagyon, ezt követi a kőszén, az ásványbányászati nyersanyagok, a kőolaj stb.



3. ábra. Magyarország gazdaságosan kitermelhető ásványi nyersanyagainak in situ értéke és mennyisége (1994. I. 1.)



4. ábra. Energiahordozók és CO₂ (1994. I. 1.)

5. ábra. Fémhordozó ásványi nyersanyagok (1994. I. 1.)